

Обаче всичко това при днешния бързъ ходъ въ прогреса не може да се постигне съ едното основно образование. За това народниятъ учитель трѣбва да продължи своята работа и извънъ училището, всрѣдъ народната маса, защото той е не само учитель на дѣцата, а е такъвъ на всичко невѣжествено около него; защото, живѣейки въ срѣдата на народа и бидейки неговъ непосредственъ служителъ, той не може да стои индиферентенъ спрѣмо неговитѣ страдания и неволи, спрѣмо неговата сждба; защото „той е сжщеврѣменно и общественъ дѣецъ“ (Дистервегъ). Въ това си положение и като единствено лице, което интелектуално и морално стои надъ околната тъмна маса, народниятъ учитель е игралъ и ще играе винаги видна и рѣководна роль въ нейния животъ, тъй като той е носителъ на култура, той е „запаленъ свѣтильникъ всрѣдъ мрака“.

Мѣстото, гдѣто народниятъ учитель проявява своята обществена дѣйность, както и нейнитѣ срѣдства, сж отдавна опрѣдѣлени отъ живота на просвѣтенитѣ народи. Това е работата въ създаденитѣ, пакъ най-вече по негова инициатива и подържани отъ самото общество, разни културоносни институти, корпорации и мѣроприятия: разнитѣ видове училища — дѣтски, допълнителни, вечерни и празнични, народнитѣ университети съ тѣхнитѣ подготвителни, допълнителни, професионални, висши и пр. курсове, народнитѣ четения, сказки и бесѣди, литературно-забавителнитѣ вечеринки и утра, театралнитѣ прѣдставления, библиотекитѣ, читалищата, разнитѣ дружества и съжзи — учителски ученишки, научни,